

DENIS PAPIN TE VENETIE.

Gelijk den lezers van dit Album uit het opstel van Prof. VAN GEER (1881, bladz. 328) bekend is, heeft PAPIN zich ook eenigen tijd te Venetie opgehouden. Uit eene mededeeling van DAUBRÉE, (*Comptes rendus de l'Académie des Sciences*, Tom. XCIV, pag. 53) vul ik hetgeen daarover in het genoemde opstel te vinden is aan.

PAPIN maakte te Londen kennis met PAOLO SAROTTI, van 1670 tot 1675, en van 1686 tot 1689 "resident" van den Venetiaanschen senaat te Londen. SAROTTI was niet, gelijk STRUVIUS (door DAUBRÉE verkeerdelijk STRUVIO genaamd) beweert, ambassadeur der republiek, want hij behoorde tot den koopmansstand, en zijne zending zal dus uitsluitend het belang van den handel hebben gegolden. Hoe het zij, SAROTTI haalde PAPIN in 1675 over, met hem naar Venetie te vertrekken als lid van eene Akademie in den trant der *Royal Academy*, die SAROTTI wenschte te stichten, maar die, naar de onderzoekingen van DAUBRÉE te oordeelen, reeds gesticht moet zijn in 1632, in het prachtig paleis, dat SAROTTI te Venetie bij San Casciano had doen bouwen. Daar bevond zich eene rijke bibliotheek, welker inhoud door SAROTTI en zijn zoon in Italië, Frankrijk, Engeland en Holland was gekocht. Die zoon had ook pneumatische werktuigen, zooals ze door BOYLE gebruikt werden, daarheen overgebracht.

De papieren van deze akademie, die in 1690 nog moet hebben bestaan, zijn niet teruggevonden. Maar PAPIN (*La manière d'amollir les os*, section III pag. 164) geeft de rede, door den jongeren SAROTTI bij de inauguratie der akademie gehouden (zou deze ook in 1675 vernieuwd zijn geworden?), alsmede het proces-verbaal der gedurende twee jaren genomen proeven. Voorts heeft L. A. PORZIO, uit Napels, er een opstel over het beginnen der ademhaling bij kinderen en over het mechanisme daarvan, en ook een over den aard der verdunning en verdichting (der lucht?) voorgedragen.

Omtrent den arbeid van PAPIN te Venetie heeft men niets kunnen

ontdekken, en DAUBRÉE zegt ons ook niet welke de reden is geweest, dat PAPIN na twee jaren Venetie weder verliet.

Wij mogen echter vooronderstellen dat hij daar niet stil gezeten heeft en krachtig zal hebben bijgedragen om aan de akademie de gunst te doen verwerven, welke zij, volgens FRESCHER, in den beginne genoot. Er waren echter, volgens denzelfden FRESCHER, toenmaals te Venetie weinig ware geleerden, die met vrucht gebruik konden maken van de groote hulpmiddelen, die SAROTTI te hunner beschikking had gesteld, en het zou wel kunnen zijn dat PAPIN eindelijk bemerkt heeft te Venetie op den duur weinig nut te kunnen stichten. Dat dit hem verdroot, en hij dus aldra tot het besluit kwam Venetie te verlaten, is niets anders dan men van PAPIN verwachten kon. L.